ԱՒԵՏԱԲԵՐ

ԿԱՄ

ՀԱՒԱՔԱՐԱՆ ՕԳՏԱԿԱՐ ԳԻՏԵԼԵԱՑ

"ԱՀԱ ԵՍ ՁԵԶԻ ՄԵԾ ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՆ ԱՒԵՏԻՍ ԿՈՒՏԱՄ"։ ՂՈՒԿ. Բ. 10։

ՀԱՏՈՐ 10։ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ, ՅՈՒԼԻՍ 1, 1857։ ԹԻՒ 66։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Տէրոջը կամաւոր ընծայ ։ — "Արթընցի՛ր դուն որ կը քնանաս" ։ — Ի՞նչ է Աւետարանի քարոզիչ մը ։ — Մայրերուն համար. Կիրակի օր ։ — Տղայոց համար. Պզտիկ մեղք ։ — Բոստոնցոյի Առաքել Վարդապետը ։ — Կրօնական լուրեր ։ — Կենդանաբանութիւն. փիղ ։ — Քաղաքական լուրեր ։ — Ծանուցում ։

ՏԷՐՈՋԸ ԿԱՄԱՒՈՐ ԸՆԾԱՅ

Մովսիսական տնտեսութեան տակը շատ տեսակ ընծաներ կային տրուելու, որոնք մարդիկ պարտաւոր էին տալ. ասոնցմէ ոմանք յատկացած առեններու ու եղանակներու տրուելիք ընծաներ էին, ոմանք ալ մասնաւոր պատահմունքներու առեն, ոմանք ալ վտանգի առեններ խոստացուած ուխտերը կատարելու համար փափաքուած շնորհք մը պաղատելու համար էին ։ Բայց ասոնցմէ 'ի զատ ուրիշներ ալ կային, որոնք երկրպագութիւն ընողներուն կամաւոր ընծաներն էին, որն որ իրենց ազատ կամքովը կը նուիրէին. վրանին կրօնական երախտագիտութեան ու նախանձաւորութեան ազդեցութենէն 'ի զատ ինչ և իցէ ստիպում մը չկար ։ Աս նիւթին վրայ թէպէտև շատ բան ըսուած չէ, բայց յայտնի է թէ աս տեսակ ընծաները բազմաթիւ էին, մասնաւորապէս կրօնական երևելի արթնութեան առեն ։ Այսպէս Եզեկիային օրովը եղած ան մեծ կրօնական արթնութեան առենը "ժողովքը՝ զոհեր ու օրհնութեան ընծաներ բերաւ. և ամէն յօժարութեամբ ողջակէզներ բերաւ" ։ Աս ընծաները ան առենը այնչափ շատ էին, որ մասնաւոր պաշտօնատար մը դրուեցաւ, "Աստուծոյ տրուած ազատակամ ընծաներուն վրայ՝ Տէրոջը տանը պաշտօնը կարգի դնելու համար" ։ Այսպէս նաև Բաբելոնի գերութեանը վերջանալուն տաճարին երկրպագութեանը երևելի կերպով կրկին հաստատուելու առենը, ինչպէս որ Եզրաս կը ստորագրէ, շատերը կային՝ "որոնք յօժար սրտով Տէրոջը կամաւոր ընծաներ կը մատուցանէին ։ Ու ինչպէս որ Մովսէսին օրովը վկայութեան խորանը կանգնած առենը, ու Դաւիթին օրովը երբոր Աստուծոյ տանը շինութեանը համար պատրաստութիւն կ'ընէր, ու ինչպէս որ Սողոմոնին օրովը երբոր ան համբաւաւոր տաճարին կառուցուիլը լմնցաւ. անանկ ալ հիմա աս տաճարին կրկին կառուցուած առենը շատ արծաթ ու ոսկի նուիրուեցաւ իբրև "ժողովուրդին ու քահանաներուն Երուսաղէմի մէջ եղող իրենց Աստուծոյն տանը՝ ու իրենց հարցը Տէր Աստուծոյն կամաւոր ընծայ" ։

Աս տեսակ ընծաներուն որչափ յաճախ ու մեծագին ըլլալը՝ մատուցանողին կրօնական զգացումին կը նայէր ։ Իր նախանձաւորութիւնը, իր երախտագիտութիւնը, իր սէրը, Աստուծոյ՝ իր ծառայութիւնը պահանջելը ուրախութեամբ խոստովանիլը, աս զոհերը ընելու ստիպող շարժառիթներն էին. որոնց արժէքը կը կայանայ մասնաւորապէս ան կամաւոր զգացումին վրայ ուրկէց որ աս ընծաները առաջ եկան ։

Աս բանին մէջ Հրէից յատուկ եղած բան մը կա՞յ, Աւետարանական տնտեսութեան աւելի լուսաւոր ու հոգևոր բնութեանը անյարմար բան մը ։ Մաքեամ՝ որ իր յօժարութիւնովը կոտրեց ան ծանրագին եղին շիշը մեր սիրելի Փրկչը օծելու համար, ամէն սիրելի Քրիստոնեայի սիրտը աս գործողութեանը չը՞հաւնիր ։ Մեզմէ ո՞վ առանց մէկուն խնդրելուն կամ ստիպելուն, յօժարակամ պիտի չնուիրէր ան առենի սովորութեանը պէս, անիկայ օծելու՝ անոր թաղուելուն համար ։

Քրիստոնեաներուն իրենց ստացուածքը կրօնական ու մարդասիրական բաներու գործածելու վրայով "կամաւոր սկզբունքի" տակ ըլլալնին՝ մինչև անգամ աշակերտներուն մէջը ստացուածքի իրական հաւասարութիւն եղած առենն ալ, Պետրոսին Անանիային ըսածէն յայտնի է, երբոր անիկայ խարդախութեամբ իր ծախած ագարակին գինին մէկ մասը պահեց ու ամէնն ալ բերածի պէս ցուցուց. "Չէ՞ որ քուկդ էր ան՝ քանի որ կեցեր էր, ու ծախուած ալ՝ քու իշխանութեանդ տակն էր" ։ Առաքեալը Կորնթացիներուն առատաձեռնութիւնը կ'արթընցընէ քանի մը Մակեդոնացի շատ աղքատ եղբայրներուն օրինակովը, որոնք "իրենց կամքովը շատ աղաչանքով կ'աղաչէին՝ որ տուրքերը, ու սուրբերուն համար եղած պաշտօնին մասնակցութիւնը ընդունին" ։

Արդարև ասիկայ Աւետարանական զգացում մըն է, թէ անոնք որ ձրի ընդունեցեր են, ձրի ալ տալու են ։ Բանը յաճախ կամ սուղ ընծայ տալուն վրայ չէ, հապա որ անկեղծ ու տաք սիրտ ըլլայ մէջը. "Աստուած՝ յօժարակամ տուողը կը սիրէ" ։

Ասանկ ընծաներ ընելու առեն շատ հարկաւոր է որ անոնք խոնարհութեամբ՝ ինչոր որ նաև յօժար միտքով ըլլան ։ Երբոր Դաւիթ ու իր հպատակները երկրաւոր Սիօնին մէջի տաճարը կառուցանելու համար անանկ առատաձեռնութեամբ ընծաներ տուին, Դաւիթ ըսաւ. "Ասոնց ամէնը ես ուղիղ սրտով ու յօժար կամօք ընծայ ըրի. ու հիմա հոս գտնուած ժողովուրդդ ուրախութեամբ տեսայ, որ քեզի կամաւոր ընծայ կը մատուցանեն" ։ Ու տակաւին իր ու անոնց անարժանութեան զգացումովը զարնուելով կ'աղաղակէ. "Բայց ես ո՞վ եմ, ու իմ ժողովուրդս ո՞վ է, որ այսպէս կամաւոր ընծայ տալու կարող ըլլանք. քանզի ամէն բան քեզմէ է, ու քուկիններէդ քեզի տուինք" ։ Աստուծոյ բոլոր ասանկ երախտագիտական ընծաներ ընելու մէջ պէտք է զգանք թէ մենք "անպիտան ծառաներ" ենք ։ Մենք ո՛չ միջոց ո՛չ ալ յօժարութիւն պիտի ունենանք տալու թէ որ Աստուծոյ բարութիւնն ու շնորհքը չըլլայ. որուն մի միայն կը վայլէ գովութիւնը ։

Կամաւոր ընծաները՝ տուողին ու իր Տէրոջը և Փրկչին մէջտեղը եղած առընչութեանը յարմար ըլլալու են ։ Ասոնց տեսակին՝ չափին ու յաճախութեանը յարմար ըլլալու է ։ Տէրոջն նայելով՝ մեր ունեցածին ամենէն աղէկը ըլլալու է. "Թէ որ կոյրը զոհի համար մատուցանէք, գէշ չէ՞. ու թէ որ կաղը, կամ հիւանդը մատուցանէք, գէշ չէ՞. աղէ, զանիկայ քու իշխանիդ ընծայէ, միթէ քեզի պիտի հաճի՞, կամ քեզ սիրով պիտի ընդունի՞, կ'ըսէ զօրաց Տէրը" ։ Զատ՝ անիկայ ընծայողին պարագային կամ դըրամական կարողութեանը, ու ալ աւելի՝ Քրիստոսի ու անոր գործին վրայով իր ունեցած սիրոյն համաձայն ըլլալու է ։ Աս բանին համար ճշմարիտ անկեղծութենէն 'ի զատ բացարձակապէս բան մը չպահանջուիր ։ Բայց մեր կամաւոր ընծաներուն յաճախութիւնը Աստուծոյ դէպի մեզի ըրած բարերարութիւններուն ու շնորհքներուն գետի պէս շարունակ վազելուն չափ ըլլալու են. "Տուէք ու պիտի տրուի ձեզի" ։ Աստուած որչափ որ կը պարգևէ մեզի, մենք ալ իր բարութեանը համեմատ իրեն տալու ենք. "Տէրոջը պատիւ ըրէ քու ստացուածքէդ, և բոլոր բերքերուդ երախայրիներէն" ։ Ան՝ որ երկնային Սիօնին համար հոգևոր տաճարին շինուելուն վըրայով Աստուծոյ սեղանին վրայ դրուելու իր ջերմեռանդ աղօթքներէն 'ի զատ մընացած բան մը չունի, թող ամենամեծ ազատութիւնով թափէ անոնք ։ Անոնք պիտի ընդունուին. ու ան մեծ ու փառաւոր գործին երևելի մասը պիտի կատարեն ։ Թող ան ըսէ. "Իմ բերնիս կամաւոր զոհերը ընդունէ, ով Տէր" ։

Թէ որ Քրիստոսի նուիրելու բան մը ունինք, անիկայ իր անդամներուն որ նուիրենք, շուտ ու ապահով իրեն կը հասնի ։ "Որովհետև աս իմ եղբայրներուս պզտիկներէն մէկուն ըրիք, ինծի ըրիք" ։ Յիսուս իր աղքատները կը սիրէ. ու երանի անոնց բարերարներուն որոնք անոնց աղօթքներուն արժանի կ'ըլլան ։ Յիսուս կը սիրէ իր եկեղեցին, որն որ իր արիւնովը գնեց, ու յաւիտեան իրեն նշանեց. ու երանի ան ամենուն որոնք զատին Հարսը կը սիրեն ու կը պատուեն ։ Յիսուս իր երկնային շնորհաց ու փրկութեան թագաւորութիւնը կը սիրէ, որուն համար ինք կենդանի է ու միշտ կը թագաւորէ ։ Ու անհուն երանութիւն կայ անոնց որոնք աս թագաւորութիւնը տարածելու և անոր հպատակները շատցունելու համար ան որ Տէրոջը կամաւոր ընծաներ ընելով անկեղծութեամբ կ'աշխատին ։ "Անոնք երկնից հաստատութեանը լոյսին ու աստղերուն պէս յաւիտեանս յաւիտենից պիտի փայլին ։"

Աւետարերին մէջ հրատարակուելու համար ։

"ԱՐԹԸՆՑԻ՛Ր ԴՈՒՆ ՈՐ ԿԸ ՔՆԱՆԱՍ"

Ո՞րչափ շատ են իրենց պարտաւորութիւններուն վրայ քնացողները ։ Անոնք ընդհանրապէս ծուլութեան՝ աշխարհասիրութեան կամ փառասիրութեան չար կիրքերէն առաջնորդուած կ'ապրին ու կը մեռնին, առանց վայրկեան մը խորհելու իրենց այս ինչ կամ այն ինչ պարտաւորութիւններուն վըրայ ։ Թէ որ իրենց հոգևոր ու մեծ պարտաւորութեանցը վրայ մտածելու բոլորովին քնացած ալ են՝ գոնէ ժամանակաւորին վրայ խորհէին ։ Բայց ան ալ չկայ, և աւա՜ղ՝ ան ալ Քրիստոնեայ ըսուածներուն մէջ ։ Կամ թէ որ ժամանակաւոր պարտականութեանց մէջ կատարելու արթուն ըլլային, հոգևորին մէջ ալ արթըննալնին յուսալի էր, բայց երկուքին մէջ ալ խորին քունով մը քնացած են ։

Մա՛յրեր՝ դուք քնացած չէ՞ք ձեր զաւկըները Քրիստոսի ոտքը բերելու մէջ ։ Արթո՞ւն էք զանոնք չար ընկերներէ հեռացունելու՝ ու բարի ընկերներու մէջ դնելու ։ Անոնց խօսքերը, գործքերը, վարմունքը և զբաղմունքը կը հսկէ՞ք ։ Կը մեծցունէ՞ք զանոնք՝ իրենց օգտակար ըլլալիք ընտանութեանց մէջ ։ Ամէն Տէրունի օր՝ զանոնք Տէրոջը սրբարանը բերելու կը փութա՞ք ։ Յիշեցէք որ՝ առաջին ծուլութիւնը, կամ բարկութիւնը, կամ խաբէութիւնը ձեզմէ կը սորվին անոնք ընդհանրապէս ։ Ուստի ամէն օր անոնց հետ աղօթք ընելու սովորութիւն ունի՞ք ։

Հա՛յրեր՝ ձեր զաւկըներուն ժրաջանութիւն կը սորվեցունէ՞ք ։ Կարելի է կը գանգատիք որ անոնք աչալուրջ՝ խոհեմ և պարկեշտ չեն, բայց արդեօք դո՞ւք պատճառ եղաք անոնց ասանկ ըլլալուն ։ Ո՜հ, որչափ հայրեր իրենց զաւկըներուն, աշխարհասէր՝ ծոյլ ու վատահամբաւ ըլլալուն պատճառ տուած են ։

Տ'ղտ՛ներ՝ Ճանաչո՞ւմ էք ձեր ծնողացը. աշխատասէր, հաւատարիմ ու պարկե՞շտ էք ։ Ձեր ծնողացը հիւանդութեանը՝ աղքատութեանը՝ ծերութեանը մէջ անոնց կ'օգնէ՞ք ու կը մխիթարէ՞ք զանոնք, կամ անոնց ճերմակ մազերը տրտմութիւնով գերեզմանը կ'իջեցունէք ։

Եղբ՛այրներ՝ արթո՞ւն էք ձեր ընտանիքին վրայ ։ Գիտցէք որ եթէ անոր վրայ Երկինքէն օրհնութիւն պիտի թափուի՝ անիկայ մեծ մասով մը ձեր ձեռքն է ։ Վաստըկածնիդ ձեր տունին շինութեա՞նը համար կը գործածէք՝ կամ աւերմանը, Որչափ էրիկներ, իրենց գինեմոլութիւնովը՝ ու անառակ կեանքովը անգթութեամբ ու ատելութեամբ կը վարուին իրենց կնիկներուն հետ. որով անոնց վրայ թշուառութիւն կը հասցունեն, և իրենց վրայ ալ կարօտութիւնը "ապառազինեալ մարդու պէս" կու գայ ։

Դր՛ացիներ՝ դուք ալ արթո՞ւն էք մէկզմէկու վրայ չարախօսութիւն չընելու, անոնց ունեցածին չնախանձելու՝ այլ անոնց օգուտը փնտռելու ։

Խա՛նութպաններ՝ իրաւունքով ու արդարութիւնով կը գործածէ՞ք ձեր կըշիռները ։ Կը յիշէ՞ք որ "նենգութեան կշիռքը Տէրոջը առջևը պիղծ է, բայց ուղիղ կշիռքի քարը անոր հաճելի է" ։ Արթընցէք, կամ թէ չէ քնացած էք ձեր յաւիտենական օգուտը ճանչնալու մէջ ։

Ո՛ւսումնարանի աշակերտներ, ձեր վարքերովը իրարու շատ կրնաք ներգործել. իրարու վարքին կամ բնաւորութեանը վրայ ինչ գաղափարով որ ելլէք ուսումնարանէն, ալ տպաւորուած պիտի մնայ ձեր բոլոր կեանքին մէջ ։ Այնուհետև որչափ լսելու ալ ըլլաք իրարու բարի համբաւները, տակաւին ետ պիտի երթաք ու դպրոցին մէջ վարած կեանքէն պիտի դատէք իրար ։ Ուստի արթո՞ւն էք աս զօրաւոր ներգործութեանը վրայ ։

Հա՛յհոյիչներ և Կիրակին պղծողներ, քընացած էք ։ Զարթըննալու քունով մը քնացած էք, ու կործանումը ձեզի մօտ է, միայն եթէ Երկինքէն Հոգի թափուի ձեր վրան ու դուք արթըննալով ձեր գէշ ունակութիւնները ձգէք՝ ան առենը նոր կեանք մը պիտի վարէք ։ Ուրեմն խնդրեցէք Աստուծոյ Հոգին ։ Ուտելով, ու քնանալով մի՛ անցունէք Կիրակիին օրհնեալ վայրկեանները ։ Արթընցէք դուք որ կը քնանաք ։ Հիմա արթընցէք, քանզի մահը՝ չէք գիտեր երբ պիտի գայ, ու թէ որ ան ձեզ ասանկ անհոգ ու թմրած գտնէ ձեր անմահ հոգիներուն փրկութիւնը գտնելու մէջ՝ մտածեցէք թէ ինչ սոսկալի բարկութեան մը տակ՝ յաւիտենականութեան պիտի անցնիք ։ Մտածեցէք թէ ինչ պիտի ընէք երբոր Որդին մարդոյ եկած առենը յիմար կոյսերուն պէս գտնուիք ։ Ո՛վ մեղաւոր՝ քու ականջներդ մի՛ գոցեր աս խրատներուն դէմ, քանի որ աս ողորմութեան աշխարհիս մէջ կը գտնուիս "քու Աստուածդ դիմաւորելու պատրաստուէ" ։

Ն. Ա. Հ.

Ընտանեբերին մէջ հրատարակուելու համար ։

ԻՆՉ Է ԱՒԵՏԱՐԱՆԻ ՔԱՐՈԶԻՉ ՄԸ

(Շարունակութիւն * ։)

Սուրբ Գիրք․ Կը տեսնա՞ս հիմա բարեկամ, թէ Աւետարանի Քարոզիչ ըսուողներ ի՜նչ կերպերով Աստուծոյ Խօսքին սովը կը բերեն ժողովուրդին վրայ ։ Պարոն Փորձառութիւնին հիմակուան ցուցուցած չորս կերպերուն, մանաւանդ վերջինին դէմ շատ բան ունիմ ըսելու ։ Եկեղեցիներուն մէջ Աստուծոյ Խօսքը ժողովուրդին հասկցած լեզուովը չկարդացուիլը մեծ չարիք մըն է, որով ժողովուրդը հաւատալեաց վրայով բան չսորուիր, ինչու որ «հաւատքը լսելէն է, ու լսելը Աստուծոյ խօսքէն»։ (Հռովմ․ Ժ․ 17 ։) Բայց երբոր մէկը Աստուծոյ Խօսքը չլսեր, կամ կը լսէ ու չհասկընար, ինտո՞ր պիտի հաւատայ ։ Թէ որ մէկը աղօթք ընէ եկեղեցիին մէջ օտար կամ չհասկցուելու լեզուով մը, անիկայ որ տգէտի տեղ կայներ է, ինտո՞ր Ամէն պիտի ըսէ անոր գոհութիւն տալու ատենը, ինչու որ անոր զրուցածը չիմանար, որ թէև ինքը աղէկ գոհութիւն կ'ընէ, բայց միւսը շինութիւն չառներ ։ Ուրեմն աւելի աղէկ է եկեղեցիին մէջ հինգ խօսք խօսիլ որ ուրիշներն ալ հասկընան, քան թէ բիւրաւոր խօսքեր օտար լեզուով ։ (Ա Կորնթ․ ԺԴ․ 15—19 ։) Դարձեալ՝ Պօղոս Առաքեալին ձեռքովը գրուած է Կորնթացւոց․ «Իսկ թէ որ մեր Աւետարանը ծածկուած ալ է, կորսուածներուն մէջ ծածկուած է, որոնց մէջ աս աշխարհիս աստուածը անհաւատներուն միտքերը կուրցուց, որ Քրիստոսի փառաց Աւետարանին լոյսը անոնց վրայ չծագէ»։ (Բ Կորնթ․ Դ․ 3, 4։) Աս սկզբունքին նայելով ան ամէն եկեղեցիները որոնց մէջ Քրիստոսի Աւետարանը ծածկուած է որ մարդիկ չհասկընան անիկայ, ուրիշ բան մը չեն, բայց թէ անհաւատ ու կորսուած ։

Փորձառութիւն․ Որովհետև հիմա մենք ժողովուրդին ընդհանուր բարոյական վիճակին վրայ կը խօսինք, և թէ ժողովուրդին ընդհանրութիւնն ալ յետին աստիճան տգիտութեան մէջ թաղուած է, և ես ալ կ'ուզեմ միշտ տգէտ ժողովուրդին կողմը բռնել, (որովհետև անոնք ալ անմահ հոգիներ ունին ու հաշիւ տալու պիտի կանչուին, ու թէ փրկութեան խորհուրդը իմաստուններէն] ու գիտուններէն ծածկուած է ընդհանրապէս տղայոց կամ տգէտներուն յայտնուելու համար ։ Մատթ․ ԺԱ․ 25 ։) Ուստի ժողովուրդին ի՛նչ վիճակի մէջ ըլլալը ցուցունելու համար անոնց մէջը գործածուած անանկ ընդհանուր խօսքերը յառաջ պիտի բերեմ, որոնք և՛ իրենց ողբալի վիճակի մէջ ըլլալը՝ և եկեղեցականներուն իրենց պաշտօնին մէջ անհաւատարիմ ըլլալնին կը ցուցընեն, ինչու որ թէ որ անոնք իրենց պաշտօնին մէջ հաւատարիմ ըլլային, հասարակութիւնը մեծ մասով մը ասանկ վիճակի մէջ չէր գտնուեր ։

Ոմանց հետ երբոր Աւետարանին փրկարար ճշմարտութիւններուն վրայ կը խօսիս և կը յորդորես զիրենք որ սիրեն Աստուծոյ Խօսքը, կ'ըսեն թէ՝ «Մենք Աւետարան չունի՞նք, մենք եկեղեցի չունի՞նք․ մենք չե՞նք գիտեր թէ՝ ինչ կը պահանջէ մեզմէ Աւետարանը», ևն։ Որ ատեն, ափսո՜ս խեղճ ժողովուրդ, բնաւ չեն գիտեր թէ Աւետարանը ինչ կը պահանջէ իրենցմէ ։ Իրաւ է թէ իրենք Աւետարան ունին իբրև ազգ մը կամ եկեղեցի մը, բայց աս Աւետարանը ինք իրեն համար չունի իբրև անհատ անձ մը ։ Անիկայ եկեղեցիին մէջն է, հոն կը կենայ ու անկէց դուրս չելլեր, միայն թէ քահանաներուն ձեռքովը ։ Աւետարան ունենք ըսելով պարծենալնին միայն անոր համար է որ շատ անգամ համբուրած է զանիկայ եկեղեցիին մէջ, բայց անոր փրկարար վարդապետութիւններուն վրայով բան մը չգիտեր, որովհետև փորձի համար թէ որ ելլես հարցունես իրեն թէ մեղաւորին փրկութեան [պայմանը ի՞նչ է, պիտի ըսէ քեզի թէ «Առտու իրիկուն ժամ երթալ, պահք պահել», ևն։ Եւ թէ որ այսչափ մըն ալ չգիտնայ, կ'ըսէ թէ, «Ես Վարդապետ չեմ, գնա՛ անոնց հարցուր»։

Ոմանք ալ երբոր համոզես զիրենք որ Սուրբ Գիրք կարդան ու անկէ սորուին պիտանի ճշմարտութիւններ, կ'ըսեն թէ՝ «Շատ կարդալով Վարդապե՞տ պիտի ըլլանք, ի՛նչ ելլէ նէ՝ կարդացողներէն կ'ելլէ, երանի՛ ռամիկ ժողովուրդին», ևն ։ Չեն գիտեր խեղճերը որ միայն Սուրբ Գիրքն է որ իմաստուն կ'ընէ զիրենք փրկուելու համար ։ (Բ Տիմ․ Գ․ 15, 16 ։)

Ոմանք ալ երբոր համոզես զիրենք Քրիստոսը սիրելու, ու փրկուելու համար անոր հաւատալու, կ'ըսեն՝ «Ի՜նչ, դուք ալ միշտ Քրիստոս կ'ըսէք Քրիստոս կը լսէք, ալ ուրիշ բան մը չէք գիտեր ա՞, մենք Քրիստոս չունի՞նք, անոր չե՞նք հաւատար, անիկայ չե՞նք սիրեր, ո՞ւր են ձեր սուրբերը, մարտիրոսները, խոստովանանքը, պատարագը, արարողութիւնները», ևն ։ Հիմա թէ որ գիտնային իրենց ի՛նչ ըլլալուն՝ և Քրիստոս իրենց համար ի՛նչ ըրած ըլլալուն վրայ, այնքան պիտի սիրէին զինքը որ պիտի հրաժարէին «ուրիշ բան մը գիտնալ, բայց միայն Քրիստոսը, և ան խաչը ելած»։ (Ա Կորնթ․ Բ․ 2 ։)

(Պիտի շարունակուի ։)

Ե․ Յ․ Ն․

* Տե՛ս Թիւ 48—57, 60—63 ։

ՄԱՅՐԵՐՈՒ՛Ն ՀԱՄԱՐ

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ

Աստուած կ'ուզէ մեզմէ որ Կիրակին միտքերնիս բերենք ու անիկայ սուրբ պահենք ։ Անիկայ կ'ուզէ որ մենք զգանք թէ ասիկայ զուարճութիւն մըն է, ու ճշմարիտ Քրիստոնէին արդարև զուարճութիւն մըն է երկրաւոր հոգէ ու աշխատութենէ դադրած՝ առանց խափանուելու ժամանակ ունենալ Աստուծոյ հետ հաղորդութիւն ունենալու, ու երկինքի համար պատրաստուելու ։ Բայց աս օրը մեր զաւկըներուն ինտո՞ր զուարճութիւն ընելու է ։ Ասիկայ ամէն Քրիստոնեայ մայրերու հարկաւոր հարցում մըն է ։ Ինքը կ'ուզէ թէ պահանջէ անոնցմէ որ Կիրակի օրը միտքերնին բերեն անիկայ սուրբ պահելու համար․ բայց Ինքը կ'ուզէ նաև որ անոնք Կիրակիին մէջը հաճութիւն զգան ։ Կարելի է քանի մը բաներ կրնանք յիշել հոս որոնք կրնան մայրերուն Կիրակին իրենց զաւկըներուն երջանիկ օր մը ընելու ջանքերնուն մէջը անոնց օգնել ։

Եւ նախ՝ մայրը պէտք է որ իր վարմունքին վրայ արթուն ըլլայ ։ Ինք պէտք է անանկ պահէ Կիրակին, որ իր զաւակը՝ բան մը նկատելու բաւական եղածին պէս, տեսնայ թէ Կիրակին ուրիշ օրերէն տարբեր օր մըն է ։ Շաբաթ իրիկուն պէտք է ըսուի տղոցը որ խաղալիկնին և ուրիշ օրեր գործածած թէ գիրք և թէ գործերնին մէկ դի դնեն, որ կարող ըլլան Կիրակի օրուան պատրաստուելու ։ Երբոր պառկելու կ'երթան, պէտք է միտքերնին ձգուի թէ հետևեալ օրը Կիրակի է․ ու պէտք է սորվեցունել անոնց որ անիկայ սուրբ պահելու կարող ըլլալու համար Աստուծմէ շնորհք խնդրեն ։

Հարկաւոր է որ մայրերը կամ հայրերը շատ ժամանակ տղոցը օգնութիւն համար զոհ ընեն, անանկ որ օրը զուարճութիւնով անցնի․ ինչու որ տղոցմէն չկրնար յուսացուիլ որ եթէ անոնք ինքզինքնուն ձգուին, օրը օգտակար կամ երջանիկ պիտի անցընեն ։ Առտուան ընտանեկան աղօթքնուն ժամանակը պարագային յարմար քանի մը խօսք ընելու է տղոցը ան օրուանը վրայ, ու մանաւոր խնդրուածներ մատուցուելու է որ ան օրը անոնց աղէկ օր մը ըլլայ ։ Հայրը որ Կիրակի օրը ուրիշ օրերէ աւելի տունը կ'ըլլայ, պիտի զգայ թէ իր արտօնութիւնն է իր ժամանակին բաւական մէկ մասը տղայոց կրթութեանը խարճելը ։ Թէ հայրը ու թէ մայրը կրնան տարբեր ժամանակներ Սուրբ Գիրքէն մէյ մէկ մաս կարդալ իրենց զաւկըներուն, կարդացած ատեննին անիկայ պարզ կերպով մը բացատրելով ու պարզելով, ու ան կարդացածներնուն վրայով անոնց հարցումներ ընելով։ Տղաքը միշտ աս տեսակ կրթութիւնը կը սիրեն՝ երբոր հաճոյական կերպով մը ըլլայ․ բայց անոնք ձանձրացունելու չափ երկան ըլլալու չէ ։

(Պիտի շարունակուի ։)

ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

ՊԶՏԻԿ ՄԵՂՔ

«Մա՛յր», ըսաւ, Հռիփսիմէ անունով պզտիկ աղջիկ մը մէկ իրիկուն մը իր մօրը, «կ'ըսե՞ս ինծի ի՛նչ է պզտիկ մեղքը»։

«Զաւակս՝ բնաւ մեղք մը պզտիկ չկրնար ըլլալ, թէպէտ ոմանք ուրիշներէն մեծ կ'ըլլան ։ Բայց ինչո՞ւ կը հարցունես ասիկայ»։

«Մա՛յր՝ ես այսօր դպրատունը լմնալէն վերջը կը խաղայի Արուսհիին, Մարիամին և Մկրտիչին հետ, և վարժապետը բակը կը պտըտէր․ և գրպանէն դաշկինակը քաշեց՝ հանեց և կապոյտ գրիչ մը ինկաւ գրպանէն ու ինք չիմացաւ ։ Երբոր ան գնաց՝ Մկրտիչը գրիչին վազեց ըսելով, 'Ի՛նչ աղուոր գրիչ մըն է, ճիշդ ասանկ գրիչ մը կ'ուզէի'։ Ես ըսի իրեն թէ, 'Մկրտիչ՝ անիկայ վարժապետինն է, քուկդ չէ․ պէտքը չէ որ քովդ պահես, ատիկայ մեծ մեղք կ'ըլլայ'։ Ան պատասխան տուաւ թէ 'Վարժապետը շատ կրնայ առնել․ մէկ գրիչէն ի՛նչ կ'ըլլայ, ասիկայ պզտիկ մեղք է'։ Մա՛յր, Մկրտիչին ըսածը շիտա՞կ է ։»

«Հռի՛փսիմէ, ի՞նչ պատճառաւ կը յուսաս որ Աստուած մեղքի թողութիւն պիտի տայ»։

«Յիսուսի մեռնելուն համար»։

«Կա՞յ անանկ մեղք որ այնչափ մեծ ըլլայ որ Յիսուսի ձեռքովը չներուի»։

«Չէ՛ մայր»։

«Բայց չե՞նք կրնար խնդրել Աստուծմէ որ մեր պզտիկ մեղքերը ուրիշ կերպով մը ներէ»։

Հռիփսիմէն քիչ մը մտմտաց, վերջը պատասխան տուաւ թէ՝ «Չէ, չեմ կարծեր որ ուրիշ կերպ կայ»։

«Անշուշտ չկայ ։ Աղէ՛կ՝ սիրելիս, կրնա՞նք մէկ մեղք մը պզտիկ բան սեպել, թէ որ Քրիստոս մեռնելու էր որ անիկայ ներուի»։

«Հիմա պատմութիւն մը պիտի ընեմ քեզի ։ Քանի մը տարի առաջ դեռ դուն չծնած՝ հայրդ ու ես հին տուն մը կը նստէինք՝ ծովուն շատ մօտ․ պարտէզին վարի կողմը ցած պատ մը կար, ուր շատ անգամ կը նստէինք և վարը մաքուր ալիքներուն դէպ'ի եզերքը գալը՝ և գեղեցիկ նաւերուն անցնիլը տեսնելով կը զուարճանայինք ։ Ամառ օր մը մէկ գեղեցիկ իրիկուն մը հոն նստեր էինք․ ամէն բան հանդարտ էր—պայծառ ջուրին վրայ ցոլացած կը տեսնուէր արևին մարը մտնելուն երկնից կարմրագոյն ամպերը և նաւերուն ճերմակ առագաստները ։ Եւ ահա տեսանք որ մեր պարտէզէն քիչ մը անդին ծովուն եզերքէ պզտիկ նաւամատոյցէն (իսքելէ) մարդ մը ու տղայ մը կը պատրաստուէին նաւով ձուկի երթալ ։ Օդը այնքան հանդարտ էր որ կը լսէինք անոնց խօսիլը․ տղան վար նայեցաւ նաւը ու ըսաւ, 'Հայր՝ նաւը ջուր կ'առնէ'։ 'Հոգ չէ', ըսաւ մարդը, 'պզտիկ ճեղք մը կայ, բայց մեզի վնաս չունի․ փոթորիկի ատեն աղէկ չէ, բայց՝ (երկինքը նայելով,) աս գիշեր վախ չկայ, եկու երթանք'։ Այսպէս առագաստը բացին, և կը տեսնէինք ու կը լսէինք որ ուրախութեամբ երգելով կը բացուէին ցամաքէն ու յառաջ կ'երթային ։

«Արևը բոլորովին մարը մտած էր և ալ մութը կը կոխէր երբոր մենք տուն գացինք։ Քիչ ատենէն իմացանք որ օդը փոխուեցաւ, սկսեց հովը ելլել․ և անցքերուն մէջէն փչելով դուռները ու պատուհանները կը շարժէր, և քիչ ատենէն կը լսէինք որ ալիքները պարտէզին պատին կը զարնէին ։ Մենք բոլորովին ապահով ու հանգիստ էինք տանը մէջ, բայց մեր խորհուրդները անձկութեամբ ան բազմաթիւ նաւերուն դարձան՝ որոնք դեռ քիչ մը առաջ տեսանք հանդարտ ջուրերուն վրայ․ ան ատենը ծովէն աղաղակներու պէս ձայներ կը լսէին և մեծ ալիքներուն որոտումներուն մէջէն զանգակի մը ձայն՝ ցուցունելու թէ մէկը մեծ նեղութեան մէջ էր․ չէինք կրնար տունը հանգիստ կենալ, ծովեզերքը իջանք ։ Գիւղին բոլոր ժողովուրդը ան դին աս դին կը վազէին․ կնիկները կու լային՝ կ'ողբային, մարդիկը կենսապահ նաւակ կը պօռային ։ Ան խաւարին մէջ մէկ աղօտ լոյս մը կը տեսնուէր, որ ծովուն մէջ կը պլպլար․ և զանգակը կրկին սաստիկ զարնուեցաւ, ու ետքը լոյսը աներևոյթ եղաւ ու ալ զանգակի ձայն չլսեցինք, այլ մեզի անանկ կու գար թէ օգնութիւն կանչող աղաղակներու ձայներ կու գային հովին հետ ։ Աս միջոցին կենսապահ նաւը պատրաստուեցաւ և չորս կտրիճ մարդիկ մէջը ցատկեցին և յառաջ գացին դէպ'ի ան տեղը՝ ուր ան լոյսը տեսնուեցաւ վերջին անգամ ։ Ա՜լ ո՛րչափ հոգ ընելով կը նայէինք ու մտիկ կ'ընէինք և դառնալնուն կը սպասէինք ։ Աստուած ողորմեր է և ժամանակը չանցած հասեր են, ու տեսեր են որ ան իրիկուընէ մեր տեսած մարդն ու տղան տակաւին նաւուն կայմին շուրլուած են եղեր, բայց նաւերնին ծովուն մէջ իջած ։ Եւ ինչէ՞ն ընկղմեր է անոնց նաւը․ նոյն ան պզտիկ ճեղքէն ։ Ուրեմն կը կարծե՞ս թէ ան ճեղքը պզտիկ բան երևցաւ անոնց ան ահարկու գիշերը, երբ հովերը ու ջուրը կատղած կը գոռային բոլորտիքնին ։

«Եւ այսպէս սորվէ՛, սիրելի՛ զաւակս, բնաւ մեղք մը պզտիկ բան չկոչել․ յիշէ թէ ո՛րքան մեծ պիտի երևայ անիկայ մահուան անկողինը պառկող հիւանդէն․ և ո՛րքան աւելի մեծ՝ երբ կայնինք Քրիստոսի դատաստանին ատեանին առջևը»։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Յուլիս 1, 1857 ։

ՌՈՍՏՈՄԹՈՑԻ

ԱՌԱՔԵԼ ՎԱՐԴԱՊԵՏԸ

Մեր ընթերցողներուն ուշադրութիւնը Հայոց Եկեղեցւոյն աս կարգաւորին նորէն դարձընելու հրաւիրած ատեննիս, կը պարտաւորինք կարճ կերպով մը երկրորդել անցեալ պարագաները։ Ընտանեբերին 56րդ թերթին մէջ համառօտիւ մը յիշած էինք թէ Ռոտոսթոյի Բրօթէսթանդ մը Հայու աղջկան մը հետ մօրը ուզելովը ու հաւանութիւնովը կանոնաւոր կերպով ամուսնացած ըլլալով նոյն տեղի Բրօթէսթանդ Եկեղեցւոյն Հովիւ Պատ․ Պ․ Տ․ Մկրտիչին ձեռամբը, և ամուսնացողները քանի մը օր երիկ կնկան պէս մէկտեղ մնալէն ետև՝ հարսը հրապուրուած էր իր երիկէն զատուելու, ու ետքը Առաքել Վարդապետին հրամանովը ուրիշ մարդու մը ամուսնանալու ։

Մասիսին Խմբագրիչը իր 270րդ թիւովը (Մարտ 28 Հ․ Տ) մեր աս պատմութիւնը յառաջ բերած էր, մէջտեղերը աս խօսքերն ալ խառնելով, (սուտ), (մեծ սուտ), (անպատկառ սուտ), և բոլորովին կ'ուրանար Բրօթէսթանդ Հովիւին ձեռամբը ասանկ ամուսնութիւն մը եղած ըլլալը, և բոլոր պատմութիւնը «առասպելաբանութիւն», «մտացածին ամուսնութիւն» մը կոչեց, ու «անմեկնելի զրպարտութիւն» մը Հայոց ազգին վրայ ։

Ասկէ ետև սկսեր էր ինքը պատմել՝ ինչպէս որ ինքը կ'ըսէր, "Իւրն եղելութեան ճիշդ պատմութիւնը": Ինքը կը պնդէր թէ Բրօթէսթանդները հնարքով մը աղջիկը մօրմէն առին սուտ պատրուակով մը գիշերանց տարին Բրօթէսթանդից փողովարանը, և հոն յանդըգնեցան բանի ամուսնացընել զինքը մէկ Բրօթէսթանդ բէնչըլէր մարդու մը. բայց աղջիկն ինքը չէր ուզեր ամուսնանալ, ու կէս գիշերէն ետև Բրօթէսթանդի մը տուն տարուեր էր, ուր որ ինքը մնացեր է անմերձ մինչև հետևեալ առաւուն, որ ատեն բաղնիք տարուելով իր մօրը լուր խրկեր ու ասանկով ազատեր է աս իր մարդագողերուն ձեռքէն (*): Ինք խմբագրիչը կ'ապահովցընէր իր Օրագիրը կարդացողները որ ասոնք են եղելութեան ճիշդ պարագաները, վկայուած ըլլալով Իսլամիոյ Մէճլիսէն, ու 'ի պաշտօնէ իմաց տրուած Բարձրագոյն Դրան, ու նաև հաղորդուած Վսեմ. Անգլիոյ Դեսպանին. և ասով բոլոր իր ընթերցողները անտարակոյս հասկըցան թէ Դեսպանը կատարելապէս համոզուած էր: Նա իր պատմութիւնը ընելով՝ որ ինքը եղելութեան ճիշդ պատմութիւնը կ'ըսէր, յառաջ կ'երթայ մէկիկ մէկիկ աս իրողութիւններուն վրայ ընդարձակելով, և միշտ պնդելով նոյն բանը թէ Աւետաբերին Խմբագրիչն ու Իսլամիոյ Բրօթէսթանդները սուտ են աս ամուսնութեանը վրայով ըրած բոլոր խօսքերնուն մէջ. և իր կրցածին չափ կը ջանար մեզ բոլոր Հայոց ազգին նախատինքին արժանի ցուցընել: Իր յօդուածները աս նիւթին վրայ տարածուած էին Մասիսին չորս թերթերուն մէջ հետզհետէ բոլորը տասնուչորս սիւն լեցընելով, ու խոստանալով իր ընթերցողներուն շարունակել իր կշտամբանքը, բայց՝ յանկարծ դադրեցաւ Ապրիլ 18ին, անգիտելի պատճառով մը, և անկէ 'ի վեր բան մը լսած չենք իրմէն նոյն նիւթին վրայով:

Նոյն միջոցին մենք իմացուցինք մեր ընթերցողներուն թէ աս դէպքը շատ չանցած պիտի քննուի Մասիսին Խմբագրիչէն աւելի բարձր ատեանի մը առջև. ու հիմա կ'իմացընենք անոնց որ ան քննութիւնը իրօք եղաւ և արդիւնքը աս եղած է որ նոյն նիւթին վրայով մեր հրատարակած ամէն մէկ բառին ճշմարիտ ըլլալը ապացուցուած է, և ճշմարիտ "առասպելաբանութիւնը" Մասիսին մէջ պատմուածներն է:

Առաքել Վարդապետը հոս բերուեցաւ քննուելու համար, Վսեմ. Լորտ Ըսթրաթֆորթ տը Ռետքլիֆին միջոցովը Բարձրագոյն Դուռնէն առնուած հրամանով մը: Խնդիրը քննուեցաւ հինգշաբթի օրը Յունիս 18ին, Հայոց Պատրիարգին տունը Իւսկիւտար, 'ի ներկայութեան Մստր Մուրին՝ որ Անգլիական Դեսպանատան պատուաւոր անդամներէն մէկն է, որ ան ալ աս բանին համար խրկուած էր Վսեմ. Դեսպանէն: Քննութեան ատենը Պատրիարգին ու Մստր Մուրին հետ էր նաև Բրօթէսթանդից ընդհանուր Ազգապետ Ստեփան Աղան, ուր որ ներկայ էին մէկ կողմէն Առաքել Վարդապետն ու Իսլամիոյէն երկու Հայ Իշխաններ, և միւս կողմէն Պատ. Պ. Տ. Մկրտիչ Հովիւը, Իսլամիոյ Բրօթէսթանդից տեղական Ազգապետ Պարոն Գէորգն ու նոյն տեղացի Վարժապետ Պարոն Աբրահամը: Տասներկուքի չափ կամ աւելի ալ ականատես վկաներ կային, որոնց մէկն ալ Յոյն մըն էր, որ դիպուածով մը ներկայ գտնուած էր հարսնիքին, որոնք յառաջ բերուեցան վկայելու ինչ որ իրենք անձամբ տեսած ու լսած էին: Հետևեալ կէտերը հաստատուեցան խիստ գոհացուցիչ կերպով մը:

1. Թէ աղջիկը նշանուած էր Բրօթէսթանդ մարդուն, հարսնիքէն ըլման ամիս մը առաջ, իր մօրը ներկայութեանը և անոր ուզելովն ու հաւանութիւնովը:

2. Թէ ամուսնութեան արարողութիւնը եղած էր հրապարակաւ Բրօթէսթանդից փողովարանը կէս օրուան մօտ, ու չէ թէ Մասիսին մէջ պատմուածին պէս՝ գիշերով:

3. Թէ աղջկանը քոյրը հարսնիքին ներկայ էր մօրը կողմանէ, ու զանազան ուրիշ Հայեր:

4. Թէ Բրօթէսթանդից ամուսնական արարողութիւնը կանոնաւոր կերպով կատարած էր Պատ. Մկրտիչ Հովիւը, որ Կայսերական կառավարութենէն այնքան արտօնութիւն ունի աս մասին գործելու՝ որքան որ ունի որ և իցէ Հայ Եկեղեցական կարգաւոր մը:

5. Թէ ամուսնացողները իբրև այր և կին մէկտեղ կեցեր էին հարսնիքէն մինչև չորս օր ետքը, որ ատեն հարսը հրապուրուելով փեսին քովէն տարուելով ուրիշի մը հետ պսակուեր է:

Բուն իսկ Առաքել Վարդապետը ինքն ալ վկայեց ուրիշ կէտի մը, այսինքն թէ Բրօթէսթանդ փեսացուն աղջկանը ոսկի թօղլէն մը և մուշտակ (+է—ր+) մընշան տուած էր, որ ետքը իրեն ետ դարցուեր էր, (թէպէտ ինքը չէր ընդունէր անոնք,) որ անշուշտ կը ցուցընէ թէ ամուսնացողները առաջուց իրարու հետ խոստմունք ունէին:

Մստր Մուրին որոշումը Դեսպանին կողմանէ ան էր թէ Առաքել Վարդապետը յանցաւոր է մեծ վնասապարտութեան՝ աս կերպով Բրօթէսթանդի մը ամուսնութիւնը քակելովը, ու թէ անիկայ աս յանցանքին համար պատժուելու արժանի է: Ասոր մէջ պարունակուած սկզբունքը շատ ծանրակշիռ է, ու տարակոյս չըլլուիր որ Դեսպանը պիտի ստիպէ որ աս դէպքին յարմար օրինակ մը ըլլայ յանցաւորը: Աս կայ որ արդէն որոշուած կրնայ սեպուիլ թէ Վարդապետը չպիտի թոյլտուութիւն ստանայ նորէն Իսլամիոյ դառնալու:

Նա հիմա դառնալով Մասիսին Խմբագրիչին՝ կը հրաւիրենք զինքը որ եթէ ճշմարտութեան և արդարութեան ակնածութիւն մը ունի, ետ առնէ իր կշտամբալից զըպարտութիւնները մեզի դէմ, և խոստովանի թէ կամ գիտնալով կամ անգիտութեամբ հրատարակեց ամենավնասակար չարախօսութիւններ: Մենք աս բանին մէջ անմեղ ենք ու ինքը յանցաւոր: Չենք համարձակիր ըսելու թէ գիտնալով սխալ ներկայացուց մեզ, քանզի կրնայ ըլլալ որ աս սուտերը ձեռագիրներուն կողմանէ սըխալեցաւ: Բայց պատիւ ճանչցող մարդու մը պէս կապուած է կատարելապէս ու հրապարակաւ ետ կանչել ան չարախօսութիւնները՝ ճիշդ ինչպէս որ անոնք հրապարակաւ հրատարակեց: Ինքը չէ թէ Աւետաբերին Խմբագրիչին վնաս տուաւ, բայց ամենէն աւելի Իսլամիոյ Բրօթէսթանդներուն, որոնց վրայ աս սոսկալի եղեռնագործութեան յանցանքը ձգեց, թէ անօգնական աղջիկ մը բռնի իր կամքին դէմ համարձակած են ամուսնացընել՝ զանիկայ գողնալով:

Թէ որ ինքը ասոր իսկապէս ճշմարիտ ըլլալուն կը հաւատար, հիմա գիտէ թէ սուտ է, ու թող պատուաւոր կերպով ասանկ ըսէ. ու ասանկով ջանք ընէ իր տուած վնասին գոնէ չափով մը հատուցում մը ընելու:

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳՂԻԱ. Աւետաբերին նախընթաց թերթին մէջ յիշուած Մարդասիրական Ընկերութիւններէն ուրիշ մէկն ալ կ'ըսուի "Լոնտոնի Ընկերութիւն Հրէից մէջ Քրիստոնէութիւնը զարգացընելու": Աս Ընկերութեան 49րդ տարեդարձի ժողովը եղաւ մօտերս: Լմընցած տարւոյն համար ընդունուած ստակին գումարը 32,290 լիրա սթերլին էր, որ անցեալ տարիէն 2,411 լիրա աւելի է: Նոյն տարուան ծախքն էր 30,997 լիրա: Ձեռնադրուած Քարոզիչներուն թիւը նոյն տարիին մէջ 25 էր, աշխարհական գործակալ 33, շրջիկ գրքածախներ ու Դրքատուններ, [illegible] 21, Վարժապետ 23, ու Քարոզիչ կեցողկան 32: Ընկերութեան Դրքատուններէն մինչև անցեալ Դեկտեմբերի 31ը 9 ամսուան մէջ ելած Եբրայերէն Աստուածաշունչները 2,593 օրինակ էին, 416 հատ ալ Աստուածաշունչի Ընկերութենէն, որոնց մէջն է նաև 108 օրինակ Անգլերէն՝ Գերմաներէն ու Գաղղիերէն, որ բոլորին գումարը 3,009 կ'ընէ. Մովսէսի Հնգամատեանը՝ Նոր Կտակարան՝ Աղօթագիրք՝ Քարոզչական և Ընտանեկան տետրակներ, 70,000էն աւելի: Դրեթէ 1,000ի մօտ Հրէայի տղաք կրթութիւն առած են Ընկերութեան հետ կապակցութիւն ունեցող զանազան դպրոցներուն մէջ: Գերմանիայի ու Եւրոպայի ուրիշ կողմերէն զանազան դարձերու լուր առնուած է: Գերմանիայի մէջ հազիւ թէ Հրէայ ընտանիք մը կայ առանց իրմէն մէկ անդամը Քրիստոնէութեան դարձած ըլլալու, և Սրբազան Մատեաններուն ճշմարտութիւնը փընտռելու մեծ փափաք յայտնուած է, մանաւորապէս Հրէայ ընտանիքներուն երիտասարդ ճիւղին մէջ:

ԳԻՐՄԱՆ. Աս երկրին ժողովուրդին կրօնական գաղափարներուն վրայով հետևեալ տեղեկութիւնները կուտայ Գիրմանի մէջ եղող Ամերիկացի Քարոզիչ Պատ. Աթիվըսս: — "Գիրմանցիները կուռքերը կը պաշտեն՝ զանոնք Աստուած սեպելով: Նաև կը պաշտեն ալ Բակոնները որ ասոնք ալ Աստուած կը սեպեն. թէպէտ և միայն յիշատակի համար շինութիւններ են, սովորաբար աղիւսէ շինուած կոնոնի (տէ—րոհ) ձևով, իրենց չԱստուածներուն մասունքին վրայ՝ ինչպէս որ կը պնդեն: Բայց անոնք ո՛չ կուռքերը ոչ ալ Բակոնները կը համարին թէ կեանք ունին, թէև շատ մը սնապաշտական գաղափարներ ունին անոնց սրբութեանը և զօրութեանը վրայ: Կը համարին թէ կուռքերը իրենց Աստուածներուն նմանութիւններն են, որոնք անգամ մը աշխարհի վրայ էին, և որոնք իրենց բացակայութեանը կրնան աս կուռքերուն օգնութիւնովը հիմա աւելի աղէկ միտքերնին բռնել, կ'ըսեն: Կուռքերը թէպէտ և շատ են, բոլորն ալ մէկ էակի մը՝ Կոտամային նմանութիւնն են. և կուռքի մը առջև երկրպագութիւն ընելը, ու անոր կամ Բակոնի մը առջևը աղօթք մը ընելը, Կոտաման պաշտելու հաւասար է:

Գիրմանցիք կը հաւատան թէ Աստուած մարդէն սկիզբ առած է: Մարդուն առաջին սկզբնաւորութիւն տալ չեն համարձակիր. բայց Աստուած՝ կ'ըսեն անոնք, էակ մըն է որ մարդ ըլլալով անթիւ դարերու ու այլ և այլ վիճակներու մէջ օրէնքը պահելու անդադար ջանքով ստացած շատ արժանաւորութեանը միջոցովը, ու ան վիճակներուն մէջ իր ըրած մեղքերուն բոլոր պատիժը կրելէն ետև, վերջապէս ամէն մեղսալից փափաքներուն յաղթելով աստուածային ստորոգելիքներու տիրացաւ: Աս տեսակ աստուածներ անցած դարերուն մէջ եղած են 'Գանգէս գետին եզրներուն վրայի աւազին չափ', ու այնչափ մըն ալ տակաւին կրնան գալ: Իրերուն աս հիմակուան կարգը սկսելէն 'ի վեր չորս աստուածներ եղան, Քօնքքաթա, Կաունակոնկ, Քաթապա և Կոտամա, և ուրիշ մըն ալ դեռ պիտի երևնայ աշխարհիս վերջը ըլլալէն առաջ: Յիշուած կուռքերը Կոտաման կը ներկայացընեն. վերջին Պուտտան որ իբրև Աստուած քառսուն տարի երևցաւ աշխարհիս վըրայ՝ Դանիէլ Մարգարէին ատենները, ան ատենէն վերջը մեռաւ, և բոլորովին ոչինչ եղաւ, անանկ որ հիմա բընաւ գոյութիւն չունի, ո՛չ մարմին ու ոչ հոգի, տիեզերքին որ և իցէ մէկ տեղը: Ան ատենէն 'ի վեր Աստուած մը չեղաւ՝ ինչու որ աշխարհիս վերջի ատենին յատկացեալ Արիմադաեան դեռ չեկաւ:"

Աս է իրենց գիրքերուն մէջ գտնուած վարդապետութիւնը. բայց աս վարդապետութեան շատ անհամաձայն, հասարակ ժողովուրդը և գիտուններնին ալ կը խօսին Աստուծոյ վրայով իբրև տակաւին կենդանի ու ամէն բան գիտցող և աղօթքի մտիկ ընող: Երբոր աս անհամաձայնութիւնը ցուցուի, երբեմն պատասխան կու տան թէ՝ "Ճիշդ է որ Աստուած կենդանի չէ, բայց մենք իր օրէնքը, իր նմանութիւնները և Բակոնները ունինք, որ ինքը պատուիրեց մեզի իր տեղը շինել". բայց սովորաբար պատասխան չեն տար:

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԽԱՂԱՂԱԿԱՆ ՈՎԿԻԱՆՈՍԻՆ ԿՂԶԻՆԵՐԸ. Հետևեալ համառօտ ատենախօսութիւնը՝ որ ծերունի մէկ մը ըրած է իր ընկերակից եղբայրներուն աս կղզիներէն մէկուն մէջ, մեր ընթերցողներուն քիչ մը գաղափար կու տայ թէ Աւետարանը ինչ գործ կատարած է հոն:

"Եղբայրներ", ըսաւ ինքը, ու աթոռ վրայ բոպէ մը կանգ առնելէն ետև շարունակեց, "Ա՜հ՝ ասիկայ նոր անուն մըն է. մենք աս բառին յատուկ նշանակութիւնը չէինք գիտեր մեր հեթանոսութեանը մէջ: Յիսուսի Աւետարանն է որ աս 'եղբայր' բառին ճիշդ նշանակութիւնը մեզի սորվեցուց: Բայց հո՞ս եմ ես — հոս՝ Յիսուսի եկեղեցիին մէջը: Ի՜նչ զարմանալիք մը. ես կը զարմանամ, դուք կը զարմանաք: Ես հո՞ս ըլլամ: Ասիկայ Աստուծոյ անսահման սէրն է: Դուք ամէնքդ ալ զիս գիտէք": Իր ընկերներէն մէկուն մատովը ցուցընելով, հարցուց. "Միթէ չէ՞ այսինչ մարդը որ մենք նա լեռանը վրայ սպաննեցինք, և մարմինը եփեցինք ու կերանք": Ուրիշ երեք հոգի ալ յիշեց անունովին, որոնք ինք ու եկեղեցիին անդամ եղող ուրիշներ ալ ասանկ մարդակերութեան խնճոյքներու մէջ գաղանաբար կերած էին. ու ետքը, երեսն 'ի վար արցունքները վազելով, բարձր ձայնով կանչեց. "Ո՜հ Աստուծոյ սէրը, ինտոր անչափելի է: Աս ձեռքերս Սատանային թագաւորութեանը ծառայած ատենը տասնումէկ մարդ սպաննեցին, որոնց մարմինները շատ ուրիշներուն հետ կերայ ես մեր խնճոյքներուն մէջ: Նա ճշմարի՞տ է որ ես հոս եմ: Այո՛, մինչև անգամ դուք [illegible] անձինք, զիս գիտէք: Ես վայրենի մէկ մըն էի աս երկրին մէջ Աւետարանը քարոզուելէն շատ մը ժամանակ ետքը: Ես եօթանասունէն մէկն էի որ իրենց կուռքերը կը խարէին Թանկարօյի տաճարին սրբազան կրակին վրայ. և ուխտ ըրի Յիսուսի Խօսքը կործանելու: Աս անոնց թիւէն մէջէն էի՝ որոնք ան Խօսքը ընդունողներուն տունը այրեցին, ու Մատուռը, Դպրատունները, ու Քարոզիչին տունը այրեցինք գետնի հաւասար ըրինք. և ուզեցինք ալ զինքը մէջը այրել: Բայց Աստուծոյ գործը ինծմէ աւելի զօրաւոր էր, ու ես հոս եմ: Իրեք չորս տարիի չափ կայ, որ Աստուած կը սիրեմ, բայց մինչև հիմա կարող չեղայ ան սէրը հրապարակաւ դաւանիլ Եկեղեցիին հետ միանալով: Որ ատեն որ ասանկ ընել խորհեցայ, [illegible]: Ասիկայ մեծ պատուար մը եղաւ արգելիչ մինչև վեց ամիս առաջ՝ որ ատեն լսեցի Քարոզիչին Եսայի Մարգարէէն գրուած ան մեծ խօսքէն քարոզ տալը, որ ասանկ կը զրուցէ. 'Քու յանցանքներդ մէգի պէս, ու քու մեղքերդ ամպի պէս ջնջեցի. ինծի դարձիր, քանզի քեզ փրկեցի': Աս խօսքը իմ փրկութիւնս եղաւ, ու իմ բեռս վերցաւ, ու հոգիս ազատուեցաւ, և Յիսուսի զօրութեանն ու սիրոյն պատճառովն է որ ես հոս եմ":

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Պէպէքի Ուսումնարանին առաջին պարապոյ միջոցը լմնցած ըլլալով այսօր (Յուլիս 1 ին) պիտի սկսի ուսման ընթացքը շարունակել:

ԿԵՆԴԱՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՓԻՂ

Ափրիկէի կողմերը պտըտող Տօքթըր Լիվինկսթըն անունով երեւելի ճամբորդը այսպէս կը խօսի փիղի որսորդութեան վրայ. "փիղի որսորդութիւնը քաջութեան վրայ աշխարհիս մէջ եղած ամէնէն փորձերէն մէկն է։ Ափրիկեցիները կըսեպեն որ եթէ մէկ մարդ մը կրնայ փիղ մը մեռցունել, անիկայ ինչ որսորդութիւն ալ որ ըլլայ կրնայ ընել. բայց շուներով փիղ որսալը քաջութիւն մը չէ, վասն զի կենդանին շուներով պաշարուած՝ ամենեւին կարող չըլլար ինքզինքը իրեն վրայ յարձակող մարդէն պաշտպանելու։ Երբեմն ակամայ ծնկան վրայ կու գայ ու կը ջանայ շուները մեռցունել, և երբեմն ծառ մը գետինը կը պառկեցունէ նոյն բանին համար. նոյն միջոցին մարդը անշուշտ կ'ըսպաննէ անիկայ։ Աֆըլանի մէջ բնիկները նիզակով կը մեռցունեն փիղը. բայց Ափրիկէի մէջ ընդհանրապէս հրացան կը գործածեն։ 45 կանգունի չափ հեռուէն վեց գնտակը կը մեռցունէ, թէպէտ աւելի հեռուէն յիսուն պէտք կ'ըլլայ։ Ափրիկէ եղած ատենս կ'ուզէի տարուէ տարի սպաննուած փիղերուն ստոյգ թիւը գիտնալ. ու աս դիտաւորութեամբ ծանօթութիւն առի իմ եղած տեղս որսորդութիւն ընող խումբերուն ու անոնց ըրած որսերուն վրայով։ Որսորդներ կային Անգղիացէն, որոնք Հնդկաստանի զօրքերէն ժամանակ մը արձակուած պարոններն էին։ Պօէրներ կային՝ որոնք ինքզինքնին երկրիս ամենէն քաջ ժողովուրդը կը համարէին։ Տեղացիներ կային, ու անհարազատ ծնած Պօէրներ։ Աս եօթններն չափազանց կը փափաքէին փղոսկրը ձեռք ձգելու՝ անոր շատ բարձր գին ընելուն համար։ Անգղիացի պաշտօնատարի մը որսին թիւը իրարու վրայ տարին քանի չափ էր, Պօէրինը երկուքի չափ, ու տեղացի ու անհարազատ ծնած Պօէրինը գրեթէ կէս։ Անկեց կ'երեւայ թէ քաղաքականութիւնը հարկաւորապէս թուլամորթութիւն առաջ չբերեր։ Անգղիացիին ամէն ուրիշներէն աւելի սպաննած ըլլալուն պատճառն ան է որ անիկայ կենդանիին պինտ քովէնը կ'երթայ, որ ատեն ուրիշները շատ հեռուն կը կենային՝ մօտիկը երթալու վախնալնուն, ու փիղ մը սպաննելը կեանքերնուն մէջը երեւելի բան մը սեպելնուն համար։ Զարմանալի բան է որ երբ Հարաւային կողմի փիղերը 12 ոտքի չափ են, Հիւսիսային Ներսի կողմերը եղողները՝ ուր որ երկիրը աւելի պտղաբեր է ու առատ կերակուր կայ, միայն ինը ոտքի չափ են։ Աւելի եզական բանը սա է որ փոքր տեսակներուն ժանիքը՝ (ակռան) աւելի մեծերուն ունեցածէն իրեք ոտք աւելի երկայն կ'ըլլայ։ Կ'երեւայ թէ ուր որ աս կենդանին չնեղուիր մարդուն ձեռքէն, ու առատ բոյս ունի, ժանիքը աւելի կանոնաւոր կ'աճի, քան թէ ան կողմերունը, ուր որ ժողովուրդը հրազէն կը գործածէ։ Ափրիկէի հիւսիսային կողմի փիղերը այնչափ շատ են որ չեմ կրնար գտնել թէ անոնք ան տեղէն երբ պիտի հատնին"։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Յուլիս 1, 1857։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏԱՃԿԱՍՏԱՆ. Կայսերական կառավարութեան առաջարկած Տաճկաստանի Դրամատեղանին պայմանները ընդունելով Անգղիացւոց Միաբանութեան ու Վաճառականներու մեծ ժողովքի մը մէջ, միջոցներ ձեռք առնուած է Դրամագլուխը պատրաստելու ստորագրողներ գտնել։ Աս պայմաններուն բոլոր յօդուածները հրատարակուած են Ժուրնալ տը Քօնսթանթինօբլ լրագիրին յունիս 20ին տպուած թերթին մէջ։

— Վեհափառ կայսրին եղբայրը Ապտիւլ Ազիզ էֆէնտին Մարմարայի ծովը պտոյտ մը ընելու գացած է կայսերական շոգենաւով։

— Յունիս 21ին Կիրակի օրը Վեհափառ կայսրը Նիկոմիդիա երթալու համար նաւով ճամբայ ելաւ Թնդանօթներուն բարեւելովը։ Նիկոմիդիա այցելութիւն ընելուն նպատակը հոն շինուած կրկնայարկ պատուակաւոր շոգենաւի մը ծովը իջնալու ներկայ գտնուելու համար էր։

Յունիս 24ին Չորեքշաբթի օրը նորէն ետ դարձաւ Մայրաքաղաքիս բոլոր մարտկոցները իր գալուստը բարեւելով։

— Անցեալ երկուշաբթի օրը սկսեց Վեհ. Սուլթանին որդւոցը Թլփատութեան հանդէսը՝ որ 15 օրի չափ պիտի տեւէ։

Մեծ պատրաստութիւններ եղան Տօլմա-Պաղչէյի ետեւի լեռները, ու կ'ըսուի թէ հազարաւոր ու բիւրաւոր տղաքներ պիտի բերուին ներսերէն թլփատուելու համար։

ԳԱՂՂԻԱ. Պատգամաւորաց ժողովին անդամներուն ընտրութեանը վրայ զբաղած են Գաղղիայի լրագիրները, գրեթէ բոլոր ուրիշ բաները մէկդի ձգելով։ Երկրին զանազան գաւառներուն բաժիններէն առնուած լուրերուն նայելով թէ որ դատում ըլլուի, քիչ տարակոյս կրնայ ըլլալ որ երկրին ոգին կառավարութեան հաճոյիցը նպաստաւոր է։

— Մեծ Տէրութիւններուն Դեսպանները հրաւիրուեցան Արտաքին գործոց Պաշտօնեայ Վալէւսքի կոմսէն մօտ օրերս ժողով մը ընելով Ռուսիայի ու Եւրոպական Տաճկաստանի սահմանները պաշտօնական կերպով կանոնաւորելու նպատակով Յանձնարարական ժողովին դրած հիմանցը վրայ, որոնց աշխատութիւններըան ատենը ընդմիջեցան Պօլկրատի նշանաւոր դէպքովը։

— Կառավարութիւնը պաշտօնական լուրեր առաւ Ալճէրիէն որոնք մինչեւ Յունիս 1ը կը հասնին։ Անոնցմէ կ'իմացուի որ նորէն պատերազմ չեղաւ։ Մարաջախտ Ռանտոնը ընդունեց զանազան ցեղերուն հնազանդութիւնը, որոնց վրայով իր աւանձին գրութիւններուն մէջ խօսած է։ Զինուորական գործողութիւնները անանկ հանճարեղ կերպով կատարուեցան որ բոլոր ան ցեղերը իրենց պատերազմի բաժինները վճարեցին, ու գլխաւոր ընտանիքներնին իրենց հնազանդութեանը պատանդի (րէհին) պէս ձգեցին, որոնք արդէն Ալճէրի հասած են։ Երկրին կեդրոնը չունելիք բերդէն զատ, Մարաջախտը կառքի ճամբայ մը շինել կու տայ, որ աս մինչեւ հիմա անմատչելի տեղը պիտի բանայ առեւտրական և զինուորական գործողութեան։ Զօրքին առողջութիւնը կը շարունակէ պատուական վիճակի մէջ, ու բանակին պիտոյքը առատօրէն կը մատակարարուին։ Մարաջախտը իր գիրքը Սուք-Էլ-Արպա հաստատեց, որ նոր տիրած երկիրներուն ամենէն բարձր տեղն է։ Կայսրը հրաման ըրաւ Պատերազմի Պաշտօնէային որ Մարաջախտ Ռանտոնին գրելով յայտնէ Վեհափառ կայսրին գոհունակութիւնը Քապիլիայի արշաւանքին մէջ բռնուած կերպին նկատմամբ։

ՍՊԱՆԻԱ. Կառավարութիւնը Մեքսիքոյի խնդիրին նկատմամբ խիստ զգուշութիւն կը պահէ, թէպէտ և Վէրա Քրուզի դէմ զինեալ ցուցում մըն ալ ըլլալու խօսք մը կը պտըտի։

— Գաղղիայի ու Սպանիայի մէջտեղին Պիրենեան սահմանագլուխին գիծը կարգադրելու համար լմնցած դաշնադրութեանը Ներակայութին ժողովքը հաւանութիւն տուաւ հիմա 1ի դէմ 82 քուէի առաւելութիւնով։

— Կառավարութեան բանակին համար առնելուզած 50,000 մարդուն Օրինագիրին հաւանութիւն տրուեցաւ Երեսփոխանաց ժողովքին մէջ Յունիս 3ին։

— Ձայն մը ելած էր թէ Զըրվէբայի և Լէրիտա գաւառին ուրիշ տեղերը Քարլիսթներու ապստամբութիւն մը փրթելու վրայ է, և խռովայոյզ յայտարարութիւններ փակցուած են աստին անդին։

— Սպանիայի աշխարհամարին ցուցակները առնուելով, անանկ կը հաւատցուի որ բոլոր բազմամարդութեան գումարը 18 միլիոն հոգիի չափ պիտի ըլլայ։

ԶՈՒԻՑԵՐ. Նէօֆշաթէլի Մեծ ժողովը ընդհանուր անյիշութիւն հրատարակեց 'ի շնորհս ան զինուորներուն յանցանքին որոնք անցեալ Դեկտեմբերին ու Յունուարին զէկուցումին չհնազանդեցան։

Ժողովքը կը շնորհէ Մ. տէ Ռուժմօնթին դէմ 1849ին տուած վճիռը տպագրական յանցանքի համար։

Բայց սա կայ որ աս որոշումները պարապ պիտի սեպուին, թէ որ Զուիցերի ու Ռուսիայի մէջտեղի դաշնադրութիւնը չվաւերանայ։

— Ռուսիայի ու Զուիցերի մէջտեղի դժուարութիւնները լմնցընող դաշնադրութեան վաւերական օրինակները վերջապէս փարիզի մէջ փոխանակուեր են Յունիս 16ին։

Զուիցերի Դաշնակցութեան ժողովքէն հրաման եղեր է յանցաւորներուն անյիշութիւնը անմիջապէս 'ի գործ դրուելուն։

ԱՒՍՏՐԻԱ. Կայսրը իր վճիռը տուած է Վիեննա բուն քաղաքը մեծցընելու յատակագիծի մը, որ երկար ատենէ 'ի վեր բաւական չէր շարունակ աւելցած ժողովուրդին գիւրութեանը։

ՍԱՐՏԻՆԻԱ. Կ'ըսուի թէ Սարտենիայի Թագաւորը ամուսնական դաշնաւորութիւն ընելու վրայ է Սաքսոնիայի Թագաւորական տանը հետ։ Իշխանուհի Սիտօնիան, որ հիմա իր քսանուչորս տարուան հասակին մէջն է, Սարտենիայի ապագայ Թագուհին ըլլալ կը խօսուի. ու Սաքսոնիայի Թագաւորին Իտալիա ճամբորդութիւն ընելը կարելի է թէ ան ակնկալուած դէպքին հետ կապակցութիւն մը ունենայ։

ՌՈՒՍՏ. Հիւսիսային Գերմանիայի կազէթ ըսուած լրագիրին մէջ Սթօքօլմէն նամակ մը հրատարակուած է որ Թագաւորին հիւանդութեան շարունակուիլը կ'իմացընէ։ Վեհափառ Թագաւորը կ'ըսէ, ջղային տկարութեան տակը կը տառապի, որ զինքը անկարող կ'ընէ Պաշտօնէից ժողովքին մէջ եղած կարեւոր խնդիրներուն որոշում տալուն. ու թէ որ իր առողջութիւնը շուտով մը չհաստատուի, հարկաւոր պիտի ըլլայ որ ժառանգ Իշխանին ձեռքը յանձնուի կառավարութեան գործերը։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ. Պոմպայի մէջ հեռագրական լուր մը առնուած է Միրութէն որ կ'իմացընէ թէ Պէնկալի Զինուորներուն 3րդ խումբը յայտնի ապստամբութեան մէջ է, ու թէ զանազան մարդիկ սպաննուեր ու վիրաւորուեր են։ Կալկաթայի մէջ լուր կար թէ բնիկ պաշտօնակալի մը քով թղթակցութիւն մը գտնուեր էր Պէնկալայի Հետեւակներուն 34րդ խումբին, ապացուցանելով դաւաճանութիւն մը ըլլալը բոլոր բանակին մէջ ընդհանուր ոտք ելլել մը պատրաստելու։ Փակուած է հիմա աս 34րդ խումբը։

ՉԻՆԱՍՏԱՆ. Քանի մը պաշտօնական գրութիւնները որ Անգղիացիք գըտած էին իրենց զարկած քանի մը Չինացի նաւերէն, թարգմանուելով հրատարակուեցաւ։ Կ'երեւայ թէ ծրագ մը պատրաստուած էր Հօնկ Քօնկի Անգղիական բոլոր գաղթականութիւնը կորսնցընել գաղտնի կերպով մը, ու վտանգը դեռ անցած չէ։

Կ'ըսուի թէ Քանթօնի Չինաց կառավարիչը (Եէհ) սասակի կողմանէ շատ նեղն է ինկած իր զինուորական գործողութիւններուն պիտոյքը հոգալու, ու թէ իր զօրքն ալ ցրուած են ու երկրին ժողովուրդը կը կողոպտեն։ Աս լուրն ալ տարածուած է որ ներսի կողմերուն ապստամբները ինքզինքնին ուժովցընելու և Քանթօնի վրայ քալելու ետեւէ են։

ԱՄԵՐԻԳԱ. Միացեալ Նահանգաց ու Նոր Կրանատայի կառավարութեան մէջտեղի խնդիրը խաղաղութիւնով լմնալու ամէն ակնկալութիւնները կ'ըլլուին հիմա։

— Միջին Ամերիգայի խնդիրին կարգի դրուելուն նկատմամբ նոր քայլ մը առնուած չէ։ Միացեալ Նահանգաց Արտաքին գործոց Պաշտօնեայ Ճէնէրալ Քասը պատասխան մը կը պատրաստէ եղեր Անգղիոյ Դեսպան Լորտ Նափիէրին վերջին հաղորդակցութեանը։

— Մայիս 21ին Քանսասի լուրը կ'իմացընէ թէ Գաւառին Խորհրդոյ Քարտուղարը Սթանթօն յայտարարութիւն մը հաներ է. Սահմանադրութիւն պատրաստելու համար Յունիսի երրորդ Երեքշաբթին գումարուելիք ժողովին Երեսփոխանները ընտրելու։ Նոյն գաւառին քսան ու վեց բաժիններէն տասնուիննէն առնուած հաշիւները 9,251 օրինաւոր քուէ տուող ըլլալնին կը ցուցընէ։ Կ'ըսուէր թէ Հասարակապետականներէն շատերը Ազգային Ռամկապետութեան Ազատ Նահանգները երթալու վրայ են. նաեւ թէ Հիւսիսային Ռամկապետականները փորձ մը կ'ընէին ժողովքին խրկելու նոյն կողմնակցութեան Ազատ Նահանգներու մարդոցմէն։ Հիմա Քանսասի մէջ գտնուող Ազատ Նահանգներէն գացած մարդոց թիւը 15,000 հոգիէն աւելի կը հաշուի, որուն վրայ ամէն օր հարիւրաւորներ ալ կ'աւելնան. քանի որ Գերութեան Պաշտպան բնակիչներուն թիւը 3,000 հոգիի չհասնիր։

— Ճէնէրալ Վօքըրը անձնատուր ըլլալու պայմանադրութիւն ըրած է Մայիս 1ին Քօմթա Ռիքքայի հետ՝ ան ատենը 300 հոգիէն պակաս ունենալով քովը, ու միայն երկու օրուան պաշար։ Վօքըրն ու իր քովի պաշտօնատարները Նոր Օրլէան հասեր են Մայիս 27ին Իլինոյս անուն շոգենաւով։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Գաղղիայի Թղթատար շոգենաւերը ասկէ ետեւ Կոստանդնուպօլիսէն պիտի ելլեն հետեւեալ կանոնով։

Մարսիլիա ուղղակի բանող գիծը ամէն Չորեքշաբթի կէս օրէն 4 ժամ ետքը։

Անուղղակի գիծը ամէն Ուրբաթ կէս օրէն 2 ժամ ետքը. շաբաթ մը Զմիւռնիայի ճամբով ու յաջորդ շաբաթը Պիրէոսի, (Աթէնքի նաւահանգիստը։)

Աս շոգենաւերը պիտի հասնին Կոստանդնուպօլիս Կիրակի և Ուրբաթ օրերը։

Նաեւ ամէն շաբթու Գաղղիական Թղթատար շոգենաւ մը պիտի ըլլայ Տրապիզոն գացող։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. Գ. ՑԸՐՑԻՆ